

Оповідання перше

Дзеркало та скалки

Отже, почнемо! Коли ми дочитаємо що книжку до кінця, то будемо знати більше, ніж тепер. А тим часом жив собі один троль — злющий-презлющий, наче диявол.

Якось він зробив таке дзеркало, у якому все добре й гарне зменшувалося й підкішало, а все погане й негідне — навпаки — здавалося великим і прекрасним. Чарівні краєвиди скидалися в дзеркалі на варений шпинат, а найкращі люди — на потвор, або здавалося, що вони стоять догори ногами і в них немає животів. Обличчя так спотворювалися, що їх не можна було впізнати, а хто мав ластовинни — воно розпливалося на цілу щокву! Варто було подумати про щось приємне й побожне, як у дзеркалі з'являлася бридка гримаса.

Троль аж захопився з реготу — він дуже пишався своєю нечуваною вигадкою.

Всі учні тролів — а в нього була своя школа — скрізь розповідали про те дивовижне дзеркало. Вони бігали з ним по всіх усюдах, доки не лишилося жодної країни, жодної людини, яка хоча б раз у ньому не спотворилася.

І тоді троліві учні захотіли полетіти на небо, щоб поглузувати з янголів і самого Бога... Що вище вони злітали, то дужче кривилося й корчилося дзеркало від гримас — тролі ледве його втримували. Раптом дзеркало так затремтіло, що вирвалося з їхніх рук, упало на землю і розбілося на тисячу мільйонів і мільярдів скалок! І саме ті скалки накоїли куди більшого лиха, аніж саме дзеркало...

Скалки літали скрізь по світі і якщо потрапляли комусь до ока, то там і осідали. Людина з такою скалкою бачила все навиворіт, або тільки все погане, адже кожна скалочка була частинкою того жадливого тролевого дзеркала.

А деяким людям крихітна скалочка потрапляла в серце — і то було найжадливіше: серце перетворювалося тоді на маленьку крижинку...

Одні скалки були такі великі, що їх можна було вставляти у вікна (але крізь таке вікно не варто було дивитися на своїх друзів). Інші скалки годилися на окуляри, та горе було тому, хто надягав їх, щоб краще бачити...

Злий троль радів і реготав аж до кольок у животі. А по світі літало ще багато таких скалок.

Слухайте, що ж було далі!

Оповідання друге

Хлопчик і дівчинка

В одному великому місті, де стільки будинків і людей, що мало кому щастить завести бодай маленький садочок і дуже багатьом доводиться задовольнитися лише кімнатними вазонами, жило собі двоє бідних дітей — хлопчик і дівчинка. І мали вони садок, трохи більший за вазон на квіти. Діти не були рідні, проте любили одне одного як брат і сестра. Їхні батьки жили в мансардах сусідніх будинків. Там, де дахи будинків торкалися ринвами, виглядало двоє віконців. Ступивши з віконця через ринву, можна було опинитися біля сусідського вікна. Між вікнами на дахах кожна родина тримала по великому дерев'яному ящику, де росла зелень і невеличкі, але рясні кущі троянд (у кожному — по одному). Родичі виставили ящики впоперек ринв, тож від одного до другого вікна простяглися мовби дві квіткові градки.

Горох спускався зеленими гірляндами, кущі троянд заглядали у вікна і спілітали між собою. Це нагадувало триумфальну арку із зелені та квітів! Родичі часто дозволяли дітям ходити по даху в гості одне до одного. Там — майже під самим небом — вони сиділи на маленьких стільчиках під трояндами і так гарно гралися!

Та взимку ці розваги припинялися. Діти нагрівали на печі мідні монетки і прикладали їх до замерзлих вікон. За мить посеред шибок з'являлося двоє чудових віконечок, таких круглих-круглих, і зідти взирали мачі й лагідні очка. Це дивилися — кожне зі свого вікна — хлопчик і дівчинка. Хлопчика звали Кай, а дівчинку — Герда.

Надворі пурхав сніжок. «То білі бджілки роються!» — казала їм бабуся.

— А в них теж є своя Королева? — запитував хлопчик, бо він знав, що у справжніх бджіл є одна найголовніша бджола.

— Звісно, що є, — казала бабуся. — Сніжинки оточують її густим роєм, але вона більша за всіх і ніколи не лишається на землі — завжди пурхає на чорній хмарі. Часто опівночі вона пролітає містом і заглядає у вікна — від того вони і вкриваються крижаними візерунками, наче квітами.

— Еге, ми це бачили! — вигукнули діти.

— А Снігова Королева може зайти сюди? — спитала якась дівчинка.

— Нехай спробує! — відказав хлопчик. — Я посаджу її на пів і вона вмить розтане!.

Того вечора, перед сном, Кай виліз на стілець біля вікна й зазирнув крізь маленьке вічко надвір. За вікном літали сніжинки, і одна з них, найбільша, упала на краєчок ящика з квітами. Раптом вона почала рости і на очах перетворилася на жінку, закутану в білий серпанок, зіп'яний з мільйонів снігових зірочок. Була вона дивовижно гарна й ніжна — усі зі сліпучо-іскристої крити, але однак — *жива!* Її очі блищали, як дві зорі, проте не було в них ані лагідності, ані тепла. Вона кинула хлопчикові і помахала його рукою.

Хлопчик зливався, скочив зі стільця, а пово вікно мовби промайнула велика птаха... Ще вчора за вікном тріщали морози, а тоді раптово настала весна. Засвітило сонце, з землі вигулькнула трава, ластівки мостили гнізда. Вікна розмірлися, і діти знову могли сидіти у своєму маленькому садочку під дахом.

Троянди цвіли пишно, як ніколи. Дівчинка вивчила псалму, у якій теж мовилося про троянди. Герда наспівувала її Каєві, думаючи про їхні квіти, і він підспівував за нею: «*О троянди цвіт! Для Господнього Дитяти квітне на весь світ!*»

Діти співали, взявшись за руки, цілували троянди, дивилися на ясне сонечко і розмовляли з ним. Їм здавалося, наче то дивиться на них саме Боже Дитятко!

Одного дня Кай і Герда сиділи й роздивлялися книжку з дивовижними звірами та пташками. Великий годинник на міській ратуші пробив п'ять разів.

— Ой! — раптом зойкнув хлопчик. — Мене колынуло в серце і щось потрапило в око! Дівчинка обховила ручкою його шию — Кай почав кліпати, але в отці нічого не було. — Мабуть, уже випало! — сказав він.

Але в тому то й річ, що не випало. То були скалочки з диявольського тролового дзеркала, у якому все спотворювалось. Бідний Кай! Скалочки потрапили йому в око і в серце, і тепер його серце ось-ось мусило перетворитися на крижанику!.. Біль минув, але скалки залишилися.

— Чого ти розпустила воні?! — крикнув на Герду Кай. — Яка ти тепер негарна! Мені зовсім не боляче!.. Фу! — раптом обурився він. — Цю троянду підточив черв'як! А ця якась крива! Не краща за цей ящик! — І він штовхнув ящик ногою і зірвав дві троянди.

— Каю, що ти робиш? — скрикнула дівчинка, але Кай, побачивши її переляк, зірвав ще одну квітку і гайнув у вікно своєї мансарди.

Відтоді Кая наче підмінили. Він розлюбив книжки, сперечався з бабусею, для сміху начіпляв собі на носа її окуляри і навіть перекривляв бабусину ходу і голос. Усі довкола дуже з цього потішалися. Та що й казати — Кай передражнював тепер навіть маленьку Герду, яка любила його всією душею. А все через скалки тролового дзеркала, що втрапили йому в око і в серце. Усі Каєві розваги були тепер дивно холодні, ба навіть злі.

Якось, коли знову випав сніг, Кай прийшов до Герди з великою лутою і підставив під сніжкові рукави свого пальця. «Поглянь сюди, Гердо», — сказав він. Криві збільшувальне скло сніжники здавалися набагато більші, і були схожі на пишні квіти чи десятипудні зірки.

— Подивись, як майстерно зроблено! — захоплено мовив Кай. — Це ж цікавіше, ніж справжні квіти! А яка точність! Жодної кривої лінії! Ох, якби вони тільки не танули!

Одного дня Кай у великих рукавицях і з санчатами за спиною прийшов до Герди і гукнув їй у саме вухо: «Мені дозволили їдити на великому майдані!» — і побіг.

Там, на майдані, найхоробріші хлопці прив'язували свої санчата до саней, запряжених кіннями, і проїжджали так досить далеко. Було дуже весело!

У розпал цих веселощів на майдані з'явилися великі білі сани, у яких сидів хтось у пишній білій шапці, закутаний у пухнасту білу шубу. Сани двічі повільно обїхали довкола майдану, і Кай швиденько встиг прив'язати до них свої санчата. Великі сани мчали дедалі швидше й швидше, а тоді звернули з майдану в провулок. Людина в білому повернулася до Кая і дружньо, як давньому знайомому, кинула головою.

Ось вони вже вийшли за міську браму. Сніг раптом повалив величезними пластівцями і зробилося дуже темно! Кай силкувався скинути мотузок, яким зачепився за великі сани, але його санчата мовби приросли до них і вихором летіли далі й далі.

Кай голосно закричав, але ніхто його не почув. Сніг не вдухав, і сани, поринаючи в замети, мчали як навіжені. Кай увесь тремтів і хотів був проказати молитву, проте в голові крутилася тільки таблиця множення. Сніжники росли й росли, і врешті почали сходяться на величезних білих курей. Раптом кури розлетілися навсідіч, великі сани зупинилися, і людина в білому підвелася. Її шуба й шапка були зі снігу.

Це була жінка — висока, струнка, сліпучо-біла. Це була... Снігова Королева!

— Ну й гарно ж ми прогулялися! — сказала вона. — Але ти дуже змерз. Залітай-но під моє хутро! — І вона перенесла хлопчика в свої сани й загорнула його в свою шубу. Кай мовби провалився в сніговий замет.

— Ти й досі мерзнеш? — запитала Снігова Королева і поцілувала Кая в чоло.

О, її цілунок був зимніший за лід! Він пройняв Кая наскрізь — до самого серця, яке й так було вже наполовину крижане. Каєві на мить здалося, що він ось-ось помре, але йому натомість одразу полетішало і він зовсім перестав мерзнути.

— Санчата! Не забудьте мої санчата! — то було перше, що Кай згадав. І санчата тут-таки прив'язали до білої курки, що летіла за ними. Тоді Снігова Королева ще раз поцілувала Кая, і з тієї хвилини він забув і Герду, і бабусю, і геть усіх!..

— Ну, більше я тебе не цілуватиму, — сказала вона, — щоб була, не зацілувати на смерть.

Кай глумив на неї. Снігова Королева була така прекрасна! Розумнішого, продливішого обличчя він не міг собі й уявити! Вона вже не здавалася йому такою крижаною, як тоді, коли з'явилася за вікном. Кай перестав її боятися і розповів, що знає всі чотири дії математики і дробі, знає площу і кількість мешканців кожної країни, а вона лише слухала і всміхалася. І йому здалося, що знає він не так уже й багато, і він задивлявся у безмежний простір. І в ту мить Снігова Королева шпунула з ним на чорну хмару, і вони полетіли. Вони линули над лісами, над озерами, над морем, над землею. Під ними дули холодні вітри, вили вовки, мерехтів сніг, а високо над ними блищав місяць, великий та ясний.

Оповідання перше
Дзеркало та скалки

3

Оповідання друге
Хлопчик і дівчинка

4

Оповідання третє
Квітник бабусі, що зналася на чарах

10

Оповідання четверте
Королевич і королівна

14

Оповідання п'яте
Маленька розбійниця

20

Оповідання шосте
Лапландка й фінка

24

Оповідання сьоме
Замок Снігової Королеви і що сталося згодом

27

